

Mardin Yerel Halkının Turizm Algısının Turizmi Destekleme Niyeti Üzerindeki Etkisi¹

 Doğan ATAMAN^{2*}

 Özgür ÖZER³

ÖZET

Bir destinasyondaki turizm gelişimi yerel halkın üzerinde sadece olumlu etkiler değil aynı zamanda olumsuz etkiler de bıraktığından, halkın turizme yönelik algı ve tutumları, birkaç yıldır turizm yazın alanında önemli bir konu haline gelmiştir. Yerel halkın yaşamı turizm gelişiminden büyük ölçüde etkilenebilirken aynı zamanda turizm gelişimine yönelik algı ve tutumları destinasyonu ziyaret eden turistlerin memnuniyetini ve deneyimlerini büyük ölçüde etkilemektedir. Bu araştırma, yerel halkın turizmin etkileriyle turizmin gelişimine yönelik algı düzeylerini ölçmeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın evrenini Mardin ilinde yaşayan insanlar oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri Mardin ilinde yaşayan yerel halktan anket yoluyla elde edilmiştir. Araştırma bulgularının analizi sonucunda, Mardin ilinde yaşayan yerel halkın turizmin etkilerine yönelik algılarının genel itibarıyla olumlu olduğu ve turizm gelişimine yönelik algı düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Araştırmanın hipotezlerini test etmek amacıyla yerel halkın turizm gelişimine yönelik algıları ile turizmin ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkileri arasında korelasyon analizi yapılmıştır. Korelasyon analizi sonucunda; turizm gelişimine yönelik algıları ile turizmin ekonomik ve çevresel etkilerine yönelik algıları arasında anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır. Ancak turizm gelişimine yönelik destek algıları ile turizmin sosyo-kültürel etkilerine yönelik algıları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Yerel Halk, Turizmin Etkileri, Turizm Gelişimi, Mardin

Jel Code/Kodu: L83

The Effect of Tourism Perception of Local People on Their Intention to Support Tourism in Mardin

ABSTRACT

The resident perceptions and attitudes towards tourism have become an important issue in tourism literature for several years, as tourism development in a destination has not only positive but also negative effects on local people. While the life of local people can be greatly affected by tourism development, their perceptions and attitudes towards tourism development greatly affect the satisfaction and experiences of tourists visiting the destination. This research aims to measure the perception levels of the local people towards the effects of tourism and the development of tourism. The population of the research consists of people living in the province of Mardin. The data of the research were obtained from the local people living in the province of Mardin through a questionnaire. As a result of the analysis of the research findings, it was observed that the perceptions of the local people living in Mardin regarding the effects of tourism were generally positive and their perception level towards tourism development was high. In order to test the hypotheses of the research, a correlation analysis was made between the perceptions of local people towards tourism development and the economic, socio-cultural and environmental effects of tourism. As a result of the correlation analysis; A significant relationship has emerged between their perceptions about tourism development and their perceptions of the economic and environmental effects of tourism. However, no significant relationship was found between perceptions of support for tourism development and their perceptions of the socio-cultural effects of tourism.

Keywords: Local People, Tourism Effects, Tourism Development, Mardin

Referans/Citation: Ataman, D. & Özer, Ö. (2020). Mardin Yerel Halkının Turizm Algısının Turizmi Destekleme Niyeti Üzerindeki Etkisi, *Journal of Hospitality and Tourism Issues*, Vol. 2, No.2, 203-215.

¹ Bu makale, 02-04 Eylül 2020 tarihleri arasında düzenlenen Conference on Managing Tourism across Continents kongresinde sözlü olarak sunulmuştur.

² Necmettin Erbakan Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, dngatmn.2147@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-8602-4529, * Sorumlu Yazar.

³ Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, ozgurozer64@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-6580-5633

1. GİRİŞ

Turizm, bireylerin yaşadıkları yerlerin dışına yaptıkları seyahat ve vardıkları yerlerdeki sürekli olmayan konaklamalarından oluşan ihtiyaçların karşılanması ile ilgilidir. Tarihin tüm safhalarında bireylerin yer değiştirdikleri bilindiğine göre, turizm tarihten beri süre gelen ve günümüzde de hala bu yer değiştirmelerin olduğu bir olay niteliği taşımaktadır (Olalı & Timur, 1988; Usta, 2014).

Turizm olayının meydana gelmesinde ilk olarak toplumsal etkiler daha ön plandayken, daha sonraki safhalarda ekonomik ve politik etkilerde ön plana çıkmaktadır. Günümüze baktığımızda toplumların daha çok sanayi sektörüne yoğunlaşması ve sonucunda oluşan hızlı kentleşmeyle birlikte, ekonomik ve teknolojik etkiler daha çok ön plana çıkarak turizm sektörünün arz ve talebinin üzerinde değişiklikler meydana getirmiştir (Küçükşarı, 2011). Artan kentleşmeyle birlikte oluşan gürültü ve hava kirliliği, stres ve trafik yoğunluğu gibi sorunlar insanlarda dinlenme, eğlenme, gezip-görme ve kendilerine boş zaman ayırma ihtiyacını doğurmuştur. İnsanlar bu ihtiyaçlarını karşılayabilmek için yaşadıkları yerlerin dışına geçici süreyle başka yerlere seyahat etmektedir. Günümüz toplumlarında temel bir ihtiyaç haline gelen bu hareketlere turizm olayı denilmektedir (Kozak vd., 2017).

Son yıllarda turizm talebinde meydana gelen artışlar destinasyonları bireysel cazibe merkezlerinden daha önemli hale getirmiştir. Turistler bir destinasyonu ziyaret ettiğinde, o destinasyonda birden fazla deneyim ararlar. Turistler gittikleri destinasyonda konaklama, yeme içme, yerel halk ile iletişime girme, kültürel ve tarihi mekânları ziyaret etmek gibi aktiviteler gerçekleştirirler (Bulu & Eraslan, 2007). Böylelikle bir seyahat tek bir ürün haline gelmez, daha çok farklı destinasyonlara sahip birden fazla örgüt tarafından sağlanan farklı hizmet bileşenlerinden oluşur. Bu nedenle, destinasyon konusundaki olumlu deneyimler potansiyel ziyaretçilere tekrar ziyaret yaratabilir ve öneriler getirebilir. Bu yüzden, turizm yönetiminin yönlendirilmesinde ve turistlerin ihtiyaçlarının karşılanmasında destinasyon yönetiminin önemini vurgulamaktadır (Kozak, 2003; Öztürk & Qu, 2008).

Türkiye'nin tarihi ve kültürel turizmde önemli bir yere sahip olan Mardin ili destinasyonunun ulusal ve uluslararası düzeyde rekabet avantajı sağlamasında ve sürdürülebilir bir turizm faaliyetinin etkin olarak gerçekleşmesinde sadece fiziksel yatırımlar ve turizm geliştirme çabaları yeterli değildir. Bir destinasyonda turizmin gelişebilmesi için, turizm faaliyetlerinin yerel halk üzerindeki etkilerine yönelik araştırmaların yapılarak doğru turizm planlama faaliyetlerinin yapılması ve bu planlarda yerel halkın katılımının sağlanması ve görüşünün alınması gerekmektedir. Mardin ilinin mevcut kullanılabilir turistik arz kapasitesinin ve potansiyel turistik arz kapasitesinin daha etkin ve verimli düzeyde değerlendirilmesi ve bölgenin turizm faaliyetlerinin sürdürülebilirliği yönünden önemlidir.

Yerel halkın turizm gelişimine yönelik algı ve tutumlarının incelenmesi, destinasyonlardaki turizm gelişiminin sürdürülebilirliği açısından önem taşımaktadır. Buradan hareketle bu araştırmada, tarihi ve kültürel turizm potansiyeli açısından önemli bir destinasyon olan Mardin ilinde turizmin gelişiminin sürdürülebilirliği açısından yerel halkın algı ve tutumlarının belirlenmesi amaçlanmaktadır. Mardin ili yerel halkının algı ve tutumlarının belirlenmesiyle, destinasyonda gerçekleştirilecek turizm faaliyetlerine ve planlamalarına katkı sağlamak hedeflenmektedir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Turizm gelişimine destek

Turizm gelişimi, yerel ekonomiyi geliştirmek ve güçlendirmek için önemli bir ekonomik faaliyet alanı olarak kabul edilmektedir. Yazın alanında yapılan birçok araştırma turizmin geliştirilmesinin ve

tanıtılmasının yeni istihdam, ek gelirler, döviz ödemelerine katkı sağlamaktadır. Dahası, toplum alt yapısını geliştirdiğini ve diğer sektörlere fayda sağladığı öne sürülmektedir (Ko & Stewart, 2002).

Turizm endüstrisinin gelişmeye başlamasıyla birlikte destinasyon bölgesinde ikamet eden yerel halkın algı ve tutumları daha da önemli hale gelmiştir. Yerel halkın turizm faaliyetlerine yönelik algı ve tutumlarının olumsuz olması ve bu faaliyetlere olumlu yaklaşmadığı bir destinasyonda turizm gelişimin yeteri kadar ilerleme göstermesi mümkün olmayabilir (Türker & Türker, 2014). Çünkü bir destinasyonda turizm gelişiminin başarılı olması ve sürdürülebilirliği açısından yerel halkın iyi niyetine ve desteğine büyük ölçüde ihtiyaç vardır. Çoğu ülke ekonomik faydalara yönelik olan vergi gelirleri, ek gelir kaynakları ve ödemeler dengesine olan katkısından dolayı turizmi teşvik etmektedir. Ancak daha çok turizmin gelişimine yönelik yerel halkın algı ve tutumlarını inceleyen araştırmacılar, turizmin topluma yalnızca ekonomik değer katmayıp daha çok sosyal açıdan yerel halkın yaşam kalitelerine etki ettiğini vurgulamışlardır (Jurowski & Gürsoy, 2004).

2.2. Turizm gelişime yönelik model ve teoriler

National Turizm bölgesinde ikamet eden yerel halkın turizmin etkilerine yönelik algı ve tutumlarının ölçülmesinde ve açıklanmasında kullanılan birkaç model ve teori bulunmaktadır. Bunlardan ilki olan turizm yaşam eğrisi modelinde Butler, turizm gelişimini bir destinasyonun evrimleştiği bir dizi aşama olarak tanımlamaktadır (Butler, 1980). Butler'ın teorisi dışında şimdiye kadar tartışılan teoriler ve modeller öncelikle turistlere odaklandı. Ancak zamanla, tüm paydaşların desteği olmadan turizmin uzun vadede başarılı olamayacağı ortaya çıktı. Bu, özellikle ziyaretçilere ev sahipliği yapan topluluklar için de geçerli olmaktadır. 1975'te Doxey, turist sayısının artmasına ve turizm destinasyonlarının gelişmesine bağlı olarak yerel halkın algısının hoşnutluktan ilgisizliğe daha sonra kızgınlığa nihayetinde düşmanlığa dönüştüğünü gösteren teorisi Doxey Irridex (tolerans) modelidir (Beeton, 2006; Cordero, 2007).

Açıklanan bu iki model yerel halk ile turistler arasındaki etkileşimi ortaya çıkarmada zayıf kalmaktadır. Bunun giderilmesi için ortaya atılan sosyal değişim teorisi, turizm araştırmalarında yerel halk ve turistler arasındaki ilişkileri en iyi şekilde ortaya çıkaran teoriler arasında gösterilmektedir (Nguyen & Nguyen, 2012; Avcıkurt, 2017: 37; Woosnam vd., 2018: 358). Bir diğer model olan topluluğa bağlılık modeli ise yerel halk ve turistler arasındaki ilişkiyi açıklayan bir çerçeve niteliği taşımaktadır (Doh, 2006).

Toplumlar arası kültürel farklılıklar yerel halk ve turist etkileşimini etkilemektedir. Bu etkileşimin olumlu yönde gelişmesi için yerel halk ve turistler arasındaki etkileşimi ele alan araştırmaların sayısında önemli derecede artış meydana gelmiştir. Bununla birlikte, yerel halk ve turistleri konu alan çalışmalar daha çok turistlerin yerel halk üzerinde bıraktığı izlenimlerine odaklanılmıştır. Ancak turizm gelişimin sürdürülebilirliği açısından yerel halkın turistlere ve turizm gelişimine yönelik algı düzeylerinin ölçülmesi gerekmektedir (Zaidan, 2016). Turizm alan yazınında yerel halkın turizm gelişimine yönelik algı ve tutumlarının neler olduğu açısından birçok araştırma yapılmıştır.

2.3. Turizmin etkileri

Turizm gelişimi ile beraber ortaya çıkan sonuçlar ekonomik etkiler (turizmin döviz arttırıcı etkisi, milli gelir üzerindeki etkisi, iç fiyatlar üzerindeki etkisi ve ödemeler dengesine katkı), sosyo-kültürel etkiler, (geleneksel sanatlar, kültürlerarası etkileşim, suç oranları ve aile yapısındaki değişimler), ve çevresel etkiler (parklar, yaban hayatını koruma, hava, su, toprak ve gürültü kirliliği ve çevresel yıkıcı faaliyetler) olarak üç kategoriye ayrılmaktadır (Avcıkurt, 2003; Andereck vd., 2005).

Turizm literatüründe ekonomik etkileri, sosyo-kültürel ve çevresel etkilere oranla daha fazla araştırma konusu olmuştur (Mason, 2003). Turizm faaliyetlerinin oluşturduğu olumlu ekonomik etkileri; “dış ödemeler dengesine etkisi”, “milli gelir üzerinde katma değer oluşturması”, “istihdama etkisi”, bölgelerarası dengeli kalkınmaya etkisi”, “diğer sektörlere etkisi” ve “yatırımları teşvik etmesi” olarak sıralanırken (Avcıkurt, 2003; Tosun vd., 2003; Wall & Mathieson, 2006; Ardahaey, 2011; Ünlüönen vd., 2014; Usta, 2014; Çolak, 2017; Kozak vd., 2017), olumsuz ekonomik etkiler ise; “enflasyon”, fırsat maliyeti”, “turizme aşırı bağımlılık” ve “mevsimsellik” olarak sıralanmaktadır (Çalışkan, 2003; Mason, 2003; İçöz, 2005; Wall & Mathieson, 2006; Bahar & Kozak, 2013; Korkmaz & Güngör, 2015).

Turizm faaliyetleri bölgedeki yerel halkın, geleneklerini, yaşam biçimlerini, inançlarını, ve değerlerini etkileyen bir sosyo-kültürel olgudur (Garcia vd., 2015). Turizm faaliyetlerinin sosyo-kültürel etkilerine bakıldığında olumlu ve olumsuz tarafları bulunmaktadır. Turizmin olumlu sosyo-kültürel etkileri; barış için bir güç yaratır, kadın hakları konusunda gelişim sağlar, yerel halkın katılımı teşvik eder, yeni meslek guruplarının ortaya çıkmasını sağlar, aile ve toplum bağlarını güçlendirir. Ayrıca topluluklar arasında sosyal etkileşimi hızlandırır, yöreye ait geleneksel sanat ürünlerine yönelik faaliyetlerin artmasına ve canlanmasına neden olur, yerel halkın tarihi ve kültürel değerlerini sahiplenme algısını yükseltir, farklı kültürleri görmek, tanımak ve yeni arkadaşlıklar edinmek şeklinde sıralanabilir (Çalışkan, 2003; Çolak, 2017; Kim, 2002; Çelikkanat, 2015; Erdem, 2017). Turizmin olumsuz sosyo-kültürel etkileri ise; yerel değerlerin ve yerel kimliğin değişmesine ve kaybolmasına neden olur, kültürel öğeler ticari meta haline gelebilir, turist kabul eden bölgenin anadili yozlaşır, ahlaki bozulmalara sebep olabilir, suç oranlarında artış olabilir, yabancı düşmanlığını artırması olarak sınıflandırılabilir (Haralambopoulos & Pizam, 1996; Çalışkan, 2003; Almeida-Garcia vd., 2016; Filiz, 2017).

Turizm gelişiminin doğru bir şekilde planlanması ve kontrol edilmesi sürdürülebilir bir çevrenin önünü açacaktır. Turizm faaliyetlerin çevre üzerindeki etkileri; destinasyona ait doğal, tarihi ve kültürel mimari özelliklerin korunması, çevre bilincinin ve kalitesinin artması, alt yapının iyileştirilmesi ve geliştirilmesi, yaban hayatını korumaya alması, tarihi mekânların restorasyonuna yönelik çalışmaların yapılması, çevrenin korunmasına yönelik faaliyetlerin artış göstermesi ve destinasyona ait yerel mimari özelliklerin korumaya alınması gibi olumlu çevresel etkiler meydana getirebilir (Yoon vd., 2001; Avcıkurt, 2003; Tuna, 2007; Kozak, vd., 2017). Çevre üzerinde sadece olumlu etkiler bırakmayan turizm faaliyetleri olumsuz etkileri de vardır. Bazı araştırmacıları göre, turizm gelişimi ile beraber çevresel kirlilik, ekolojik bozulmalar ve doğal yaşamın tahribi meydana gelmektedir (Andereck vd., 2005; Çolak, 2017).

2.4.Yerel halkın turizm algısı ve destekleme davranışları arasındaki ilişki

Yerel halkın turizm gelişimine yönelik algı ve tutumları ve turizm gelişimine yönelik destek düzeyi arasındaki ilişkiyi ele alan Andereck & Vogt (2000), yaptıkları araştırmanın sonucunda, turizm gelişimine yönelik olarak yerel halkın görüşlerinde farklılıklar olduğunun yanı sıra, yerel halkın genel itibarıyla turizm gelişimini olumlu bir gelişme olarak algıladığı görülmektedir. Bir destinasyondaki turizm gelişimi bir anda olgunlaşma aşamasına ulaşmamaktadır. Olgunlaşma aşamasına gelene kadar bir dizi aşamadan geçmektedir. Yerel halkın algıları turizm gelişmeye başladığı ilk aşama ile olgunlaşma aşamasına geldiğinde farklılıklar gösterebilir. Bu yüzden yerel halkın algılarının belli aralıklarla ölçülmesi gerekmektedir. Yerel halkın turizm gelişimine yönelik algı ve tutumlarını iki farklı dönemde araştıran Akova (2006), bu iki dönem arasında yerel halkın algı ve tutumlarında farklılıklar oluştuğunu ve bu farklılıkların olumlu yönde olduğunu saptamaktadır.

Turizm gelişimi bir destinasyonda sadece fayda sağlamakla kalmaz aynı zamanda beraberinde çeşitli maliyetleri de getirebilir. Yerel halkın turizmin etkilerine yönelik algılarını araştıran Yoon vd., (2000), yaptıkları araştırma sonucunda yerel halkın algılarının turizm gelişimi sırasında oluşan fayda ve

maliyetlere göre değişiklik gösterdiğini belirtmektedir. Faydaların daha ağır bastığını düşünen yerel halkın algıları pozitif, maliyetler daha ağır basarsa yerel halkın algıları negatif olmaktadır. Benzer şekilde, Vargas-Sanchez vd. (2009), İspanya’da yaptıkları araştırma sonucunda, turizm gelişimiyle oluşan kişisel faydaların artması yerel halkın algılarını olumlu yönde etkilediği ortaya çıkmıştır.

Destinasyonların gelişmişlik düzeyine göre yerel halkın algılarının değişkenlik gösterip göstermediğini belirlemek için Ekici & Çizel (2014) yaptıkları çalışmada, turizm gelişimi yoğun olan bölgelerde yerel halkın algıları sağlanan faydalara göre olumlu olurken, turizm gelişimi daha az olan bölgelerde sağlanan faydaların az olmasından ötürü yerel halkın algılarının olumsuz olduğu sonucuna varılmıştır.

Turizm alanyazınındaki çalışmalardan (Çalışkan, 2003; Gürsoy vd., 2002; Jurowski & Gürsoy, 2004; Çolak, 2017) esinlenilerek bu araştırmanın amacına yönelik oluşturulan hipotezler aşağıda gösterilmiştir.

H1: Yerel halkın turizm gelişimine verdiği destek ile turizmin ekonomik etkilerine yönelik algıları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H2: Yerel halkın turizm gelişimine verdiği destek ile turizmin sosyo-kültürel etkilerine yönelik algıları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H3: Yerel halkın turizm gelişimine verdiği destek ile turizmin çevresel etkilerine yönelik algıları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H4: Yerel halkın turizmin ekonomik etkilerine yönelik algıları ile turizmin sosyo-kültürel etkilerine yönelik algıları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H5: Yerel halkın turizmin ekonomik etkilerine yönelik algıları ile turizmin çevresel etkilerine yönelik algıları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H6: Yerel halkın turizmin sosyo-kültürel etkilerine yönelik algıları ile turizmin çevresel etkilerine yönelik algıları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

3. METHOD

3.1. Evren ve örneklem

Yerel halkın turizm gelişimine yönelik algı ve tutumlarını ele alan bu araştırmanın evrenini Mardin ilinde ikamet eden yerel halk oluşturmaktadır. Araştırma evrenini temsil eden örneklemin belirlenmesine yönelik olarak basit tesadüfi örnekleme metodu kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini oluşturan Mardin ilinin 2019 yılı nüfusu toplam 838.778’tir (TUİK, 2019). Araştırmanın evreni bakılarak örneklem sayısına göre $\alpha=0.05$ örnekleme hatası için en az örneklem büyüklüğü 384 olarak hesaplanmıştır (Sekaran, 2003).

3.2. Veri toplama yöntemi

Araştırma, Mardin ili ve ilçelerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada 18 ve üstü yaş gruplarına anket uygulanmıştır. Anket formu, (Çalışkan, 2003; Gürsoy vd., 2002; Jurowski & Gürsoy, 2004; Çolak, 2017) tarafından geliştirilen ölçek ifadelerinden yararlanılarak oluşturulmuştur. Anketler Mardin ili ve ilçelerinde ikamet eden yerel halk ile yüzü yüze görüşülerek 520 anket doldurulmuştur. Bu anketlerden 11 tanesinin eksik ve gelişmiş güzel cevaplanmasından dolayı çalışmaya dâhil edilmemiştir. Kalan 509 anket ile analizlere devam edilmiştir.

3.3. Verilerin analizi

Mardin ilinde ikamet eden yerel halka yapılan anketler SPSS 23.0 (Statistical Program for Social Sciences) programına yüklenmiş, sonrasında bu programdan yararlanılarak analizler yapılmıştır. Araştırmada elde edilen demografik verilere yönelik olan sorulara frekans analizi yapılmıştır. Daha sonra araştırma kapsamında kullanılacak olan verilerin güvenilirliğinin testi edilmesine yönelik ölçek maddelerinin Cronbach's Alpha değerine bakılmıştır. Güvenirliği test edilen verilerin faktör analizine uygun olup olmadığının belirlenmesi amacıyla KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) ve Barlett Küresellik testi uygulanmıştır. Verilerin faktör analizine uygunluğunun tespit edilmesinden sonra yapılan faktör analizi sonucunda yedi faktör ortaya çıkmıştır. Buradan hareketle, araştırma için belirlenen hipotezlerin test edilmesine yönelik olarak korelasyon analizi yapılmıştır.

4. BULGULAR

Araştırmada toplanan verilere yönelik katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin verileri tablo 1'de gösterilmiştir. Buna göre, 509 katılımcının çoğunluğunu erkekler (%63,3) oluşturmaktadır. Katılımcıların medeni durumlarına bakıldığında çoğunluğu oluşturan bekarların sayısı 336'dır. Katılımcıların meslekleri incelendiğinde, katılımın en çok olduğu öğrenciler katılımcıların %27,3'ünü oluşturmaktadır. Anketleri cevaplandırılan yerel halkın yaşları incelendiğinde en yüksek oranın %43,2 ile 26-35 yaş aralığını oluşturmaktadır. Katılımcıların eğitim durumlarına bakıldığında lisans mezunlarının %49,9 ile çoğunlukta olduğu saptanmıştır. Bu da katılımcıların yarısının eğitim düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Yerel halkın aylık ortalama gelir durumları incelendiğinde, %39,7 ile çoğunluğunun gelirlerinin 0-1500 TL arasında olduğu görülmektedir.

Tablo 1. Katılımcıların demografik özellikleri

Cinsiyet	N	%	Aylık gelir		
Kadın	197	38,7	0-1500	203	39,7
Erkek	312	61,3	1501-3000	179	35,2
Toplam	509	100	3001-4500	67	13,2
Eğitim Durumu	N	%	4501-6000	36	7,1
Okula gitmedim	5	1,0	6000+	24	4,7
İlkokul	15	2,9	Toplam	509	100
Ortaokul	24	4,7	Medeni Durum	N	%
Lise	86	16,9	Bekâr	336	66
Ön Lisans	85	16,7	Evli	173	34
Lisans	254	49,9	Toplam	509	100
Yük. Lisans-Doktora	40	7,9	Ne iş yapıyorsunuz?	N	%
Toplam	509	100	Ev hanımı	19	3,7
Yaş	N	%	İşsiz	54	10,6
18-25	204	40,1	Ücretli çalışan	114	22,4
26-35	220	43,2	Kendi hesabına çalışan	25	4,9
36-45	51	10,0	Emekli	8	1,6
46-55	24	4,7	Öğrenci	139	27,3
56-65	7	1,4	Kamu personeli	109	21,4
66+	3	0,6	İşveren	19	3,7
Toplam	509	100	Diğer	22	4,3
			Toplam	509	100

4.1.Güvenirlilik analizi

Araştırmada kullanılan ölçeğin güvenirliliğinin test edilmesine yönelik olarak Cronbach's Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Elde edilen verilen analizi sonucunda Cronbach's Alpha katsayısı 0,839 olarak bulunulmuştur. Güvenirlilik analizi sonucunda $\alpha \geq 0,80$ olması oldukça yüksek derecede güvenilir bir ölçek olduğunu göstermektedir (Kayış, 2008).

Tablo 2. Güvenirlilik analizi

Cronbach's Alpha	Soru sayısı
0,839	38

4.2.Faktör Analizi

Araştırmada kullanılan ölçeğin faktör analizine uygun uygunluğunun belirlenmesine yönelik olarak Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett's testi sonucunda ölçeğin faktör analizine uygun olduğu görülmüştür. Yapılan faktör analizi sonucunda yedi faktör ortaya çıkmıştır. Ölçek ifadeleri turizmin olumlu ekonomik etkileri, turizmin olumlu sosyo-kültürel etkileri, turizmin olumlu çevresel etkileri, turizmin olumsuz ekonomik etkileri, turizmin olumsuz sosyo-kültürel etkileri, turizmin olumsuz çevresel etkileri ve turizm gelişimine yönelik destek olmak üzere toplamda yedi faktör altında toplanmıştır. Tablo 3'te ölçek maddelerine yönelik faktör yükleri ve faktörlere ilişkin öz değer, varyans yüzdesi, güvenirlilik katsayısı, ortalama ve standart sapma değerleri gösterilmektedir.

Tablo 3. İfadelere yönelik faktör analizi

Faktörler	Faktör Yükleri	Öz Değeri	Varyans Yüzdesi	Güvenirlilik Katsayısı	Ortalama	Standart Sapma
1. Faktör: Turizmin olumsuz sosyo-kültürel etkileri		8,75	23,6	,910	2,31	1,10
Turizm ahlak dışı davranışların artmasına neden olmaktadır.	,835					
Turizm alkol ve uyuşturucu madde kullanımının artmasına yol açmaktadır.	,815					
Turizm cinsel serbestliğin artmasına yol açmıştır.	,812					
Turizm kumar gibi kötü ahlakın artmasına neden olmaktadır.	,808					
Turizm yerel halkın mahremiyetine ve özel yaşamına zarar vermektedir.	,767					
Turizm aile yapısı ve sosyal bağlara zarar vermektedir.	,738					
Turizm Mardin ilinde suç oranlarının artmasına yol açmaktadır.	,644					
Turizm geleneksel yaşam tarzının bozulmasına neden olmaktadır.	,619					
2. Faktör: Turizmin olumlu ekonomik etkileri		5,11	13,8	,831	3,22	,880
Mardin ekonomisi turizm sayesinde çeşitlenmiş ve güçlenmiştir.	,730					
Mardin ilindeki işletmelerin çoğu gelirini turizmden sağlamaktadır.	,698					
Turizm sayesinde Mardin ilinde daha çok yatırım yapılmaktadır.	,655					
Turizm sektörü iş garantisi ve sürekliliği sağlamaktadır	,650					
Turizm sayesinde Mardin ilinde yaşayan insanların geliri artmıştır.	,588					
Turizm yerel ürünler için pazar imkânı oluşturmaktadır.	,587					
Turizm sektöründe çalışmak arzu edilir bir durumdur	,541					
Mardin ekonomisi turizme dayanmaktadır.	,526					
Mardin ilinde alışveriş imkânları turizm sayesinde artmıştır	,517					
3. Faktör: Yerel halkın turizme yönelik destek algısı		2,30	6,22	,873	4,18	1,02
Mardin'de turizmin daha da geliştirilmesi gereklidir.	,860					
Mardin'e daha çok turist gelmesini desteklerim	,844					
Mardin'e daha çok turistik tesis yapılmalıdır.	,756					
Turizm gelecekte de bölgeye çok şey kazandıracak bir sektördür	,719					

Tablo 3'ün devamı

4. Faktör: Turizmin olumsuz çevresel etkileri	1,64	4,43	,841	2,64	1,18
Otel ve diğer turistik tesislerin inşası doğal çevreye zarar vermektedir.	,817				
Turizm yapılaşmanın gereksiz ve kontrolsüz şekilde artmasına neden olmaktadır.	,815				
Turizm faaliyetleri ve turistik tesisler doğayı olumsuz etkilemektedir.	,749				
Turizm hayvan ve bitkilerin doğal hayatının ve ortamının bozulmasına neden olmaktadır.	,625				
5. Faktör: Turizmin olumlu çevresel etkileri	1,44	3,91	,773	3,60	,984
Turizm sayesinde daha fazla sayıda park ve yeşil alan düzenlemesi yapılmaktadır	,744				
Turizm sayesinde yollar, parklar, kentin temizliği, elektrik, telefon, güvenlik gibi hizmetler daha iyi olmuştur.	,735				
Turizm doğal çevrenin korunmasına ve güzelleşmesine katkı sağlamaktadır.	,503				
Turizm geleneksel mimarinin ve tarihi binaların korunmasına katkı sağlamaktadır.	,492				
Turizm yerel halkta çevre bilincinin oluşmasına katkı sağlamaktadır.	,474				
6. Faktör: Turizmin olumlu sosyo-kültürel etkileri	1,33	3,61	,785	3,50	1,01
Turizm kadınların aile içindeki yerinin iyileşmesine destek olmaktadır.	,856				
Turizm kadınların toplum içindeki yerinin iyileşmesine destek olmaktadır.	,766				
Turizm yerel kültürün korunup geliştirilmesine katkı sunmaktadır.	,538				
Turizm insanların birbirini daha iyi anlamasına katkı sağlamaktadır.	,465				
7. Faktör: Turizmin olumsuz ekonomik etkileri	1,24	3,36	,404	3,01	,894
Turizm fiyatların artmasına neden olmaktadır.	,570				
En düşük ücretler turizm sektöründe verilmektedir.	,565				
Turizm yerel insanlardan ziyade dışarıdan gelenlere iş imkânı sağlamaktadır.	,522				
Varimax döndürmeli faktör analizi					
Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği= ,897					
Bartlett's Test of Sphericity: p<.000 (Chi-Square 8887,862 df=666).					

4.3. Korelasyon analizi

Mardin ilinde ikamet eden yerel halkın turizm gelişimine yönelik verdikleri destek ile turizmin ekonomik etkilerine, sosyo-kültürel etkilerine ve çevresel etkilere yönelik algıları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı ve bu ilişkinin düzeyinin belirlenmesi için yapılan korelasyon analizi sonuçları tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. Korelasyon analizi

Faktörler	1	2	3	4
Yerel halkın Turizmin ekonomik etkilerine yönelik algısı (1)	Pearsoncorrelation 1			
	Sig. (2-tailed)			
Yerel halkın Turizmin sosyo-kültürel etkilerine yönelik algısı (2)	Pearsoncorrelation ,158**	1		
	Sig. (2-tailed)	,000		
Yerel halkın Turizmin çevresel etkilerine yönelik algısı (3)	Pearsoncorrelation ,356**	,374**	1	
Yerel halkın Turizm gelişimine yönelik verdiği destek algısı (4)	Pearsoncorrelation ,354**	-,060**	,29	1
	Sig. (2-tailed)	,000	,173	,00

** Korelasyon 0,01 seviyesinde anlamlıdır. (2-tailed), (N=509).

Yapılan korelasyon analizi sonucunda, Mardin yerel halkının turizm gelişimine yönelik verdikleri destek algıları turizmin ekonomik etkilerine yönelik algıları arasında pozitif ve orta düzeyde bir ilişki söz konusudur ve bu ilişki istatistiksel olarak anlamlıdır ($r= 0,354, p= ,000$). Yerel halkın turizm gelişimine yönelik verdiği destek algısı ile turizmin sosyo-kültürel etkilerine yönelik algıları arasında negatif ve zayıf bir ilişki vardır ve bu ilişki istatistiksel olarak anlamlı değildir ($r= -0,060, p= ,173$). Yerel halkın turizm gelişimine yönelik verdiği destek algısı ile turizmin çevresel etkilerine yönelik algıları arasında pozitif ve zayıf bir ilişki oluşmuştur ve bu ilişki istatistiksel olarak anlamlıdır ($r= 0,299, p= ,000$). Elde edilen veriler ışığında araştırmanın birinci ve üçüncü hipotezleri kabul edilirken, ikinci hipotezi reddedilmiştir.

Mardin yerel halkının turizmin ekonomik etkileriyle sosyo-kültürel etkilerine yönelik algıları arasında pozitif ve zayıf bir ilişki tespit edilmiştir ve bu faktörler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlıdır ($r= 0,158, p= ,000$). Yerel halkın turizmin ekonomik etkilerine ve çevresel etkilerine yönelik algıları arasında pozitif orta düzeyde bir ilişki ortaya çıkmıştır ve bu ilişkiye istatistiksel olarak bakıldığında anlamlı olduğu görülmektedir ($r= 0,356, p= ,000$). Benzer şekilde, yerel halkın turizmin sosyo-kültürel etkilerine ve çevresel etkilerine yönelik algıları arasında da pozitif ve orta düzeyde bir ilişki oluşmuş ve bu ilişki istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($r= 0,374, p= ,000$). Elde edilen bu bulguların sonucunda araştırmanın sırasıyla dördüncü, beşinci ve altıncı hipotezleri kabul edilmiştir.

5. SONUÇ

Bir destinasyonda karşılaşılan yerel halk ve turistler arasında etkileşim olmaktadır. Bu etkileşimden dolayı yerel halkın turistlere ve turizm gelişimine yönelik algılarının tespit edilmesine yönelik araştırmaların sayısı artış göstermiştir. Turizm gelişiminin sürdürülebilirliği açısından yerel halkın olumlu desteği kritik önem taşımaktadır. Bundan dolayı bir destinasyonda turizm gelişirken beraberinde getirdiği ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkilere yönelik yerel halkın algılarının belirlenmesi önemli bir konu haline gelmektedir.

Turizm araştırmacıları tarafından yerel halkın turizm gelişimine ve turizmin etkilerine yönelik algı ve tutumlarının belirlenmesi açısından birçok araştırma yapılmıştır. Yapılan tüm bu araştırmaların sonuçları bazen birbirini desteklemekte bazen de birbirleriyle çelişmektedir. Yerel halkın turizme yönelik algı ve tutumlarını ele alan araştırmaların genelinde ortaya çıkabilen bazı ortak sonuçlar bu konunun anlaşılması ve değerlendirilmesi için yol gösterici olmaktadır.

Turizmin gelişim düzeyi normal seviyede kabul eden araştırmacılara göre, turizm yerel halk tarafından topluma faydalı olarak algılanmakta, fakat gelişim devam ettikçe yerel halk turizmi daha az olumlu olarak görmektedir. Aşırı gelişim gösteren turizm ile birlikte yerel halkın algısı olumsuz da olabilmektedir (Avcıkurt, 2003). Pizam (1978), yaptığı araştırmada aşırı gelişim gösteren turizmin yerel halkın tutumları üzerinde olumsuzluğa neden olduğunu açıklamaktadır.

Mardin ilinde ikamet eden yerel halkın turizm gelişimine yönelik algılarının belirlenmesini amaçlayan bu araştırmada, Mardin ilinde ikamet eden yerel halkın turizmin etkilerine ve turizm gelişimine yönelik algılarının genel itibarıyla olumlu olduğu belirlenmiştir. Mardin'deki turizm gelişime bakıldığında Butler'in (1980) yaşam seyri teorisi ve Doxey irridex (1975) teorisine göre değerlendirecek olursak, turizm henüz "gelişim" aşamasında olduğu ve bu aşamada turizmin olumlu etkilerinin olduğundan yerel halk turizmden fayda sağladığı için turizme karşı olumlu bir tavır (hoşnutluk) içindedir. Buradan hareketle, Mardin ilinde ikamet eden yerel halkın turizm gelişimine yönelik yapılacak olan faaliyetlere ve planlamalara destek olacağını söyleyebiliriz. Bu sonuçlara benzer şekilde, Şahin (2017) Artvin'de

yaptığı araştırma sonucunda yerel halkın turizmin etkilerine ve turizm gelişimine yönelik algı ve tutumlarının olumlu olduğunu ve turizm gelişimine yönelik faaliyetleri ve planlamaları destekleyeceğini belirtmektedir. Ancak, Andreck & Vogt (2000) yaptıkları araştırmanın sonucunda, yerel halkın turizm gelişimine yönelik destek ve turizme karşı tutumları açısından farklılıklar olduğunu ama genel itibariyle yerel halkın turizmi olumlu algıladığı ve çoğu spesifik gelişme türünü destekledikleri belirtilmiştir.

Araştırmada, yerel halkın turizm gelişimine verdiği destek ile turizmin etkilerine (ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel) yönelik algıları arasındaki ilişki olup olmadığının belirlenmesine yönelik olarak yapılan korelasyon analizi sonuçları incelendiğinde; değişkenlerden sadece turizm gelişimine yönelik destek ile turizmin sosyo-kültürel etkileri arasında negatif bir ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuca göre; turizmin sosyo-kültürel etkilerinde artış meydana gelirse yerel halkın turizm gelişimine yönelik desteğinde azalma olacağını söyleyebiliriz. Bir destinasyonda turizm gelişmeye başladığı anda yerel halk ilk olarak ekonomik sonuçları ile karşılaşmaktadır. Daha sonra ise çevresel ve sosyo-kültürel sonuçları olmaktadır. Turizm gelişiminin bu özelliğinden dolayı Mardin ilinde turizm gelişiminin meydana getireceği sosyo-kültürel sonuçlar yerel halk tarafından olumlu karşılanmayacaktır. Bu da Mardin’de yaşayan yerel halkın geleneklerine ve göreneklerine sıkı sıkıya bağlı olduklarını ve bunun değişmesinin güç olduğunu göstermektedir. Hatta turizm gelişimi sırasında sosyo-kültürel etkilerin oranı ne kadar fazla olursa yerel halk turizm gelişimini o derecede desteklemekten vazgeçeceğini de söyleyebiliriz. Bu da Mardin’de yaşayan yerel halkın sosyo-kültürel yapısına çok bağlı olduğunu göstermektedir.

Araştırmada, Mardin ilinde yaşayan yerel halkın turizmin ekonomik etkilerine yönelik algıları ile turizmin gelişimine verdiği destek düzeyleri arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır. Aynı şekilde, yerel halkın turizmin çevresel etkilerine yönelik algıları ile turizmin gelişimine verdiği destek arasında da pozitif ve anlamlı bir ilişkinin varlığı saptanmıştır. Bu sonuçlar, Yıldız & Çalışkan (2018) Muğla’da yaptıkları çalışmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Araştırmada elde edilen sonuçlar ışığında Mardin şehri için şu öneriler getirilebilir;

- Turizmin meydana getirdiği olumsuz sonuçların en aza indirilmesi yerel halkın turizm gelişimine yönelik desteğinin artmasını sağlayabilir. Yerel halkın turizm gelişimine yönelik desteğinin artması sürdürülebilir bir turizmin önünü açabilecektir. Bu araştırma, turizm yetkililerine ve planlamacılarına yerel halkın neden turizm gelişimini desteklediğine veya niçin karşı çıktıklarını anlamalarında yardımcı olabilir.
- Bir destinasyondaki turizm gelişiminin sadece fayda sağlamadığını aynı zamanda maliyetleri de arttırabilir. Turizm gelişiminin meydana getirdiği bu fayda ve maliyetlerin tespit edilerek, faydaların daha da artmasını maliyetlerin azaltılmasının sağlanmasıyla yerel halkın turizme yönelik algıları olumlu yönde geliştirilebilir. Hernandez, Cohen & Garcia (1996), yaptıkları araştırmada yerel halkın turizm gelişimine yönelik tutumlarının turizm gelişiminden beklenen fayda ve maliyete bağlı olduğunu öne sürmüşlerdir.
- Bir destinasyondaki turizm gelişimi bir anda olgunlaşma evresine geçmediği için turizm gelişmeye devam ettikçe yerel halkın algılarında değişiklikler meydana getirebilir. Mardin ilinde ikamet eden yerel halkın turizm gelişimine yönelik algı ve tutumlarının ileriki yıllarda değişkenlik gösterebileceğinden dolayı yerel halkın algılarının belli aralıklar ile tekrar ölçülmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir. Eğer yerel halk turizm gelişimine yönelik olarak olumsuz düşünce içine girmişse bunun düzeltilmesi için çözümler geliştirilmelidir. Yerel halkın turizm gelişimine yönelik algılarında farklı dönemlerde farklı algılamaların meydana geldiğini Akova (2006), araştırmasında iki dönem arasında yerel halkın algı ve tutumlarında farklılıklar oluştuğunu ve bu farklılıkların olumlu yönde olduğunu belirtmiştir.

- Bu araştırma, turizm yetkililerine ve planlamacılarına yerel halkın neden turizm gelişimini desteklediğine veya niçin karşı çıktıklarını anlamalarında yardımcı olabilir.
- Mardin ilinin doğal, tarihi ve kültürel turizm potansiyelinin yüksek olması göz önüne alındığında, yerel yönetimler, belediyeler, üniversite ve diğer kurumlardaki yatırımcılar birlikte Mardin ilinin turistik değerlerini ön plana çıkararak tanıtımını yapmaları gerekir. Ayrıca ilde mevcut durumda fuar, festival ve kongre etkinliklerinin sayısı çok azdır. Bunlara yönelik organizasyonların artırılması ilin tanıtımı ve reklamı açısından önem arz etmektedir.
- Mardin halkının turizmin etkilerine yönelik algılarını ölçen bu araştırma ile daha sonra yapılacak çalışmalara yardımcı olunacağı yerli ve yabancı araştırmacılara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.
- Mardin turizmi gelişme aşamasında olduğu için gelecekte yapılacak çalışmalarda yerel halkın algıları değişebileceğinden gelecekte de yerel halkın algılarının ölçülmesi gerekli olduğu düşünülmektedir. Eğer halk olumsuz düşünce içine girmişse bunun düzeltilmesi için çözümler geliştirilmelidir. Doğal, tarihi ve kültürel turizm potansiyelinin olduğu başka illerde de benzer çalışmalar yapılarak karşılaştırılabilir ve sonuçlar değerlendirilerek ilgili literatüre katkı sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Akova, O. (2006). Yerel halkın turizmin etkilerini algılamalarına ve tutumlarına yönelik bir araştırma. *Akademik İncelemeler Dergisi (AID)*, 1(2), 77-109.
- Almeida-García, F., Peláez-Fernández, M. Á., Balbuena-Vazquez, A., & Cortes-Macias, R. (2016). Residents' perceptions of tourism development in Benalmádena (Spain). *Tourism Management*, 54, 259-274.
- Andereck, K. L., & Vogt, C. A. (2000). The relationship between residents' attitudes toward tourism and tourism development options. *Journal of Travel Research*, 39(1), 27-36.
- Andereck, K. L., Valentine, K. M., Knopf, R. C., & Vogt, C. A. (2005). Residents' perceptions of community tourism impacts. *Annals of Tourism Research*, 32(4), 1056-1076.
- Ardahaey, F. T. (2011). Economic impacts of tourism industry. *International Journal of Business and Management*, 6(8), 206.
- Avcıkurt, C. (2003). *Turizm sosyolojisi, turist-yerel halk etkileşimi*. Ankara: Detay Yayıncılık
- Bahar O. & Kozak, M. (2013). *Turizm ekonomisi*. "Turizm sektörünün ulusal ekonomiler üzerindeki etkileri". Eskişehir: Anadolu Üniversitesi
- Beeton, S. (2006). *Community developmen through tourism*. Landlinks Press.
- Bulu, M., & Eraslan, H. (2007). *Sürdürülebilir rekabet avantajı elde etmede turizm sektörü: Sektörel stratejiler ve uygulamalar*. Uluslararası Rekabet Araştırmaları Kurumu, İstanbul: URAK Yayınları,
- Butler, R. W. (1980). The concept of a tourist area cycle of evolution: Implications for management of resources. *Canadian Geographer/Le Géographe Canadien*, 24(1), 5-12.
- Çalışkan, U. (2003). Turizmin yerel halk üzerindeki etkileri ve Kuşadası ilçesi uygulaması. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Çelikkanat, N., & Güçer, E. (2014). Yerel halkın turizme bakış açısı: Bodrum ilçesi örneği. 15. Ulusal Turizm Kongresi, Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi, Ankara, 272-289.
- Çolak, E. (2017). Muğla halkının turizm olgusuna ve turizm etkilerine bakış açılarını anlamaya yönelik bir alan araştırması. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.

- Doh, M. (2006). *Change through tourism: Resident perceptions of tourism development*. (Unpublished Doctoral Dissertation), Texas A&M University, College Station, TX.
- Ekici, R., & Çizel, B. (2014). Yerel halkın turizm gelişimi desteğine ilişkin tutumlarının destinasyonların gelişme düzeylerine göre farklılıkları. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 11(3).
- Erdem, A. (2017). Turizm faaliyetlerinin yerel halk tarafından nasıl algılandığının tespitine yönelik bir çalışma: Kayseri örneği. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Filiz, A. (2017). Yerel halkın turizme yönelik algı ve tutumlarının turizm gelişim yaklaşımları kapsamında değerlendirilmesi: Mazı Köyü-Türkbükü karşılaştırmalı analizi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- García, F. A., Vázquez, A. B., & Macías, R. C. (2015). Resident's attitudes towards the impacts of tourism. *Tourism Management Perspectives*, 13, 33-40.
- Gursoy, D., Jurowski, C., & Uysal, M. (2002). Resident attitudes: A structural modeling approach. *Annals of Tourism Research*, 29(1), 79-105.
- Haralambopoulos, N., & Pizam, A. (1996). Perceived impacts of tourism: The case of Samos. *Annals of Tourism Research*, 23(3), 503-526.
- Hernandez, S. A., Cohen, J., & Garcia, H. L. (1996). Residents' attitudes towards an instant resort enclave. *Annals of Tourism Research*, 23(4), 755-779.
- İçöz, O. (2005). *Turizm ekonomisi*. Ankara: Turhan Kitabevi
- Jurowski, C., & Gursoy, D. (2004). Distance effects on residents' attitudes toward tourism. *Annals of Tourism Research*, 31(2), 296-312.
- Kayış, A. (2008). Güvenirlilik analizi. İçinde: Kalaycı, Ş. (Ed). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, (ss.403-419), Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kim, K. (2002). The effects of tourism impact upon quality of life of residents in the community (Doctoral Dissertation), Virginia Tech.
- Ko, D. W., & Stewart, W. P. (2002). A structural equation model of residents' attitudes for tourism development. *Tourism Management*, 23(5), 521-530.
- Korkmaz, S. & Güngör, Ö. (2015). Festivallerin katılan ziyaretçiler üzerine etkileri: Alaçatı ot festivali örneği. *Gümüşhane University Electronic Journal of the Institute of Social Science/Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 6(14).
- Kozak, N., Kozak, M.A., & Kozak, M. (2017). *Genel turizm: İlkeler-kavramlar* (Yenilenmiş 19. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Küçüksarı, G. (2011). Turizmin yerel ekonomiye etkisinin konaklama işletmeleri özelinde analizi: manavgat örneği. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Mason, P. (2003). *Tourism impacts, planning and management*. London: Butterworth Heinmann Press.
- Nguyen, H., & Nguyen, T. (2012). The influence of local residents' perceptions on their support towards volunteer tourism: Case study: Sapa, Vietnam. Bachelor's Thesis, Haaga Helia University of Applied sciences.
- Olalı, H., & Timur, A. (1988). *Turizm ekonomisi*. İzmir: Ofis Ticaret.
- Ozturk, A. B., & Qu, H. (2008). The impact of destination images on tourists' perceived value, expectations, and loyalty. *Journal of Quality Assurance in Hospitality & Tourism*, 9(4), 275-297.
- Pizam, A. (1978). Tourism's impacts: The social costs to the destination community as perceived by its residents. *Journal of travel research*, 16(4), 8-12.
- Sekaran, U. (2003). *Research methods for business: A skill building approach*. John Wiley & Sons.
- Şahin, G. (2017). Artvin'de yaşayan yerel halkın turizme yönelik algı ve tutumları üzerine bir araştırma. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Tuna, M. (2007). *Turizm, çevre ve toplum* (2. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık

- Türker, G. Ö., & Türker, A. (2014). Yerel halkın turizm etkilerini algılama düzeyi turizm desteğini nasıl etkiler: Dalyan Destinasyonu Örneği. *Ejovoc (Electronic Journal of Vocational Colleges)*, 4(1), 81-98.
- Türkiye İstatistik Kurumu, (2019). Nüfus ve Demografik veriler, <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist> (Erişim Tarihi: 03.05.2019).
- Tosun, C., Timothy, D. J., & Öztürk, Y. (2003). Tourism growth, national development and regional inequality in Turkey. *Journal of Sustainable Tourism*, 11(2-3), 133-161.
- Usta, Ö. (2014). *Turizm: Genel ve yapısal yaklaşım* (4.Baskı) Ankara: Detay yayıncılık.
- Ünlüöner, K., Tayfun, A., & Kılıçlar, A. (2014). *Turizm ekonomisi*. Nobel.
- Vargas-Sanchez, A., Plaza-Mejia, M.A., & Porras-Bueno, N. (2009) Residents' attitudes towards tourism development in the Spanish Province of Huelva, *Narodnostopanski Arhiv, International Edition*, 31-63.
- Wall, G., & Mathieson, A. (2006). *Tourism: Change, impacts, and opportunities*. Pearson Education.
- Woosnam, K. M., Draper, J., Jiang, J. K., Aleshinloye, K. D., & Erul, E. (2018). Applying self-perception theory to explain residents' attitudes about tourism development through travel histories. *Tourism Management*, 64, 357-368.
- Yıldız, E. Ç., & Çalışkan, U. (2018). Turizme yakın ama turizmden uzak yerel halkın turizme bakışı: Muğla Menteşe İlçesi örneği. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(2), 223-243.
- Yoon, Y., Gursoy, D., & Chen, J. S. (2001). Validating a tourism developmen theory with structural equation modeling. *Tourism management*, 22(4), 363-372.
- Zaidan, E. (2016). The impact of cultural distance on local residents perception of tourism development: The case of Dubai in UAE. *Turizam: međunarodniznanstveno-stručničasopis*, 64(1), 109-126.

Yazar(lar) Hakkında/About Author(s)

Doğan ATAMAN

Doğan ATAMAN yüksek lisansını Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği A.B.D.'da, lisansını Akdeniz Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümünde tamamladı. Çalışma alanları Turizm İşletmeciliğidir.

Adres; Necmettin Erbakan Üniversitesi, Turizm Fakültesi, 42000 Merkez/KONYA

Özgür ÖZER

Doç. Dr. Özgür ÖZER, doktorasını ve yüksek lisansını Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ABD'da yapmıştır. Şu an Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm Rehberliği bölümünde görev almaktadır. Çalışma alanları; destinasyon yönetimi ve pazarlaması, turizm ve otel işletmeciliği, turizm planlamasıdır.

Adres; Necmettin Erbakan Üniversitesi, Turizm Fakültesi, 42000 Merkez/KONYA